

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklēsiastikē Istoria

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

XIII. De Praesidibus ecclesiarum qui fuso sanguine, religionis ejus quam profitebantur sinceritatem declararunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

γοῖς, μηκέπι θανάτῳ κολαζομένες λελύ· οὐδὲν καθ' ήμέρα ταύτην ἀνέλιν τὸν πυρίαν, διάτονον κρατεύοντα φιλανθρωπίαν. τηνούχατα ὄφθαλμος ἔξορύθεαδ, καὶ τοῖν σκελοῖν πηρός θάτερον αποστάπετο. ταῦτα γέ τοντοις τὰ φιλανθρωπα, καὶ τῶν καθ' ήμέρην οὐδεμὲν τὰ καθότα. οὐδὲνταύτης ἐνεκάτης τῶν ἀσεβῶν φιλανθρωπίας, οὐκέτι εἴναι διωτὸν ἔξεπεν τὸ πλήθυον τῶν ύπερ πάντα λόγου, τὸς μὲν δεξιες ὄφθαλμος εἰσὶ πρότερον ἐπικοπομένων, καὶ μὲν τὴν ἐπικέντην τύχει πυρὶ καυπελαζομένων. τὸς δὲ λαὶς πόδας εἰς τῶν αἰκνῶν ἀνθεῖς καυτῆσιν ἀχρημάτων. μετά τε ταῦτα τοῖς καὶ ἐπαεχίαν καλλικράτησιν οὐχί υπηρεσίας τοστον, δέρκαντες καὶ ταλαιπωρίας ἐνεκαναλαζομένων. πρὸς ἀπασί τε τοῖς ἀλλων ἀλλοιαγώσιν, οὐδὲ μετέ καλαλέγεν διωτὸν. μηδὲ πάντα λόγου τὰ καὶ αὐτοὺς ἀνθραγεῖνα, αφεπεπλωκότων. οὐδὲνταύτοις ἐφ' οἷς τὸ οἰκεμένης διαλαμψαντες οἱ μεταπέπεπτες Χριστού μάρτυρες, τὸς μὲν ἀπαλαχεῖτης αὐτοῖς αὐτῶν ἐπόπλας εἰκότως κατεπιζάντο. οὐδὲ τὸ Σωτῆρον ήμέρη θείας οὐδὲντοντὸν διπερρότερον διωδύσεως ἐμφανῆ διειστῶντα τεκμήτα παρεστάντο. ἐκάτετος οὐδὲνταύτοντα πολεμεύεν, μακρὰν αὖτις, μή πηγετῶν αδικωτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Πλεῖστης ἐκκλησίας προσέδρου, τὸ γένοισον ἐκ τοισίδευτον ιστορίας, οὐδὲ Τοφεων αἰματοδοτούσεμένων.

Τοῦτον τὸς Πτοσίμων πόλεις μαρτυρεῖσαντων ἐκκλησιαστῶν δεχότων, πέντε ήμερον ἐν ἐνσεβῶν σύλαις τὸ Χειρόβασιλεας αναγορευέσθω μάρτυς, Επίσκοπος τῆς Νικομηδίας πόλεως ἡνὶ κεφαλὴν δυτομεῖσις Αὐθίμος. τῷ δὲ ἐπ' Αὐλιοχέασι μαρτυρεῖν τὸν πάντα Βίον αεισος πρεεστέρον τὸ αὐτόδι παροκίας Λεπτιανὸς. ἐν τῇ Νικομηδείᾳ οὐτος βασιλέως Πτοσίμου, τῆς χρειῶν τὸ Χειρόβασιλεαν λόγῳ απέστερον διδοτολογίας. εἰτα οὐκέργοις ανακηρύξας. τῷ δὲ οὐτι Φωνίκης μαρτύρων ψύχοντι ἀνέπομποτατά πάντα Θεοφιλεῖς τῷ λογικῶν Χειρόβασιμάτων ποιμένες, Τυραννίων Επίσκοπος τὸ Τύρεν ἐκκλησίας. πρεεστέρος τε τῆς κατα-

A Majestatis in universos diffunderetur, nec posthac nostri capitali supplicio plesterentur. Quippe hujusmodi peccata per Imperatorum indulgentiam liberatos nos esse. Exinde igitur oculos nostris erui, & alterum ex cruribus debilitari praeceptum est. Hujusmodi enim fuit illorum humanitas; hoc lenissimum supplicii genus adversus nos visum. Adeo ut propter hanc impiorum hominum lenitatem, nullo jam modo recenseri possit numerus, tum eorum quibus oculi dextri primum quidem ferro effossi, deinde vero cauterio adusti sunt: tum illorum quibus sinistri poplites candente ferro sunt debilitati, & qui postea ad aris metalla quae in provincia erant, non tam operis faciendo quam vexationis causā condemnabantur: aliorum denique qui varia viritim singuli certamina subierunt. Quae quidem nos nec enumerare sufficimus, quippe cum praelata illorum facinora omnem dicendi copiam superent. In his ergo certaminum discriminibus, per universum orbem maximam gloriam adepti nobilissimi martyres, & cunctos spectatores admiratione fortitudinis suæ meritò perculerunt: & divinæ prorsus atque inexplicabilis Servatoris nostri potentiae evidentissima in semetipsis exhibuerint indicia. Ac singulos quidem nominatim commemorare longum ac difficile fuerit, ne dicam prorsus inexplicable.

C **ΑΡΧΤ** XIII.
De Presidiis Ecclesiarum, qui religionis quam
pradicabant, sinceritatem fusosanguine
declararunt.

EX Presidiis autem Ecclesiarum Huc referuntur qui in celeberrimis urbibus martyrum perpessi sunt, primus in piorum tabulis a nobis nominetur Anthimus Nicomediensis Episcopus, testis Regni Iesu Christi, in eadem urbe capite truncatus. Ex Antiochenis vero martyribus Lucianus ejusdem Ecclesiae Presbyter; vir in omni vita sanctissimus. Qui cælesti Christi Regnum primum verbis & oratione Apologetica Nicomediea praesente ipso Imperatore, postea vero etiam rebus ipsis asseruit. Jam vero omnium in Phœnicio martyrum nobilissimi Deoque accepti martyres, Christiani gregis Pastores fuere, Tyrannio Ecclesiae Tyriorum Episcopos, & Zenobius Presbyter apud Qq ij

Sidonem: Silvanus quoque Emisenæ Antistes Ecclesiae. Sed hic quidem in ipsa urbe Emesa feris objectus unum cum aliis quibusdam, in martyrum relatus est numerum. Illi verò Antiochia, doctrinam vere fidei constantissimam in preferendis ad mortem usque formentis patientia ambo illustrarunt: Tyranno quidem in profundum mare demeritus: Zenobius verò medicorum omnium præstantissimus, dum ungulis latera ipsi fulcarentur, in mediis cruciatis forti animo immortuus. Inter martyres autem Palestinae, Silvanus Gaze urbis Episcopus apud æris metallâ quæ sunit in Phœno, cum aliis undequadragesima capite truncatus est. Sed & quidam Ægypti Sacerdotes Peleus ac Nilus cum aliquot aliis illic flammis absumpti periisse. Horum in numero maximum decus Cesariensis Ecclesiae Pamphilus Presbyter, à nobis haudquam prætereundus est; vir omnium nostræ ætatis maximè admiratione dignus. Cujus quidem fortitudinem & gloriofa facinora suo tempore exposuimus. Ex iis porrò qui Alexandria & per totam Ægyptum ac Thebaïdem nobili martyrio perfuncti sunt, primus omnium nominandus est Petrus Alexandrinæ Ecclesiae Episcopus, Christianæ religionis Doctor eximius. Et inter ejus Presbyteros Faustus, Dius atque Ammonius perfecti martyres Christi. Præterea Phileas & Hesychius, Pachumiās ac Theodotus diversarum in Ægypto Ecclesiarum Episcopi. Sexcenti denique alii minimè obscuri, qui per Ecclesias in illis locis ac regionibus constitutas, multis laudibus celebrantur. Quorum omnium pro vero Dei cultu toto orbe confecta certamina, & quæ singulis eorum acciderunt, omnia accuratè commemorare, non est officiū nostri; sed eorum potius qui res gestas oculis suis contemplati sunt. Nos verò ea quibus ipsi interfuiimus, alio in opere posteriorum notitia commendabimus. In præsenti autem libro palinodiam eorum quæ contra nos gesta sunt, & ea quæ in ipso persecutionis exordio contigerunt, supradictis adjungam: quippe quæ maximam utilitatem allatura sint lectoribus. Igitur antequam bellum nobis indicatum esset: quindiu Imperatores placido ac benevolo erga nos animo fuerunt, quanta copia omnium bonorum quantaque felicitate abundaverit Imper-

A Σιδώνα Ἰωάννη@. κέτι Σιλβανὸς τοῦ αὐτοῦ τὴν Ε' μίσταν Εκκλησιῶν Επίσκοπος. αἱ μὲν Θηρίων Βορὰ μεθ' ἑτέρων ἐπ' αὐτῆς Επίσκοπος Ζυόμεν@, χοροῖς ἀνελήφθη μαρτυρίᾳ τῶν δ' ἐπ' Αὐτοχειας, αἴματος τῷ Θεῷ γον διὰ τῆς εἰς Τανάλον ὑπομονῆς ἐδοξαστήσει. οἱ μὲν Ταλαπίοις αὐτοῖς θεοῖς βούτιοι ποιοποιος. οἱ δὲ ιατρῶν αἵρεις Ζηνόδοι@, τοις τῶν πλανηρῶν ἐπιτεφείσαις αἴτοι κατέτησαν οὐαποβανών Βασάνους τῶν δ' ἐπὶ Παλαιαῖς μαρτύρων, Σιλβανὸς Επίσκοπος τοῦ αὐτοῦ Φί την Γάδαν ἐμικληστῶν. Καὶ τὰ σὺν Φιλίῳ χαλκῷ μεταλλασσεῖς ἐτέροις ἔνος δεσποτοῖς δειθμὸν τεοσαράκοντα, τὴν κεφαλὴν δολινέαν Αἰγυπτίοις τε αὐτόθι Πηλεὺς καὶ Νέαρχος Επίσκοποι, μεθ' ἑτέρων τηλοῖς διὰ πυροῦ μειναντελεθῆντες τὸ μέγα ἡκλέ@ τῆς σαρέων παρεχικίας ἐν τέτοις ἡμῖν μητροῖς Πάμφιλος περεβύτερ@, τῶν κατ' αὐτοὺς θαυματώτατοι@. Ως τῶν αὐθαδανησατων δρεῖν, ηὔ τὸν δέοντα καιρον αὐτοράμφω τῶν δ' ἐπ' Αλεξανδρείας κατ' ὄητης γυπτὸς Θηναΐδ@ διαπεπτῶς τελεσθεῖς πέστερ@. Πέρηρος αὐτῆς Αλεξανδρείας Επίσκοπος. Σείον πλεῖσμα διδασκαλῶν της Χειροῦ Θεοτεοβείας αναγεγραφθεῖται τὸν αὐτὸν πρεβεύτερων, Φανδος καὶ Διος καὶ Αψίνιος, τέλειοι Χειροῦ μάρτυρες. Φιλέας τεκνός τοῦ Παχύμιος, καὶ Θεόδωρ@, τῶν φίτην Αἴγυπτον ἐμικληστῶν Επίσκοποι μετατέτοις ἀλλοιδιαφανεῖς, οἱ τοῦτο καὶ χώραν καὶ τόπον παρεικιῶν μημονεῖται ὃν αὐτὰ τὴν παῖσαν οἰκεμένων ὑπερτελοῦ θεῖον ευτεοβείας ἡγωνισμένων, γραφῆς εργοδόνατες αἴθλες, ἐπ' αἰχμέσ τε εκεῖ τὸν φεύγαντας συμβεβικότων ισορεύοντες, ηὔ μέτερεν. τῶν δ' ὅλεται περιγραμματικοῖς ιδίοις ἀνθροιτοῖς γεμῖται τοῖς περιθρόμιλαις, τέττας καὶ τοῖς μεθ' ἡμᾶς γραμματοῖς δὲ ἑτέρας ποιησματική γραφής, καταμήνη τὸν παρεζύθα λόγον, τὴν παλινοδιατίθεσθαι ἡμᾶς ειργασμένων, τοῖς ειρημένοις σπουδαῖψι, τα τε δέξαρχης οἱ διωγμέσημενοι Επικότα, χειρομάτατα τυγχάνοντα τοῖς εἰρημένοις. τὰ μὲν ὅμιλα περιθετές τα κατ' ἡμῖντη λέμενα τὸ Ρωμαίων ἱγεμονίας, οἱ δέ τοις τὰ τῶν δρεχοντων φίλα τε ἡμῖντη

έπινεια, δόπος της σύγαστην ἐν ποείας καὶ ἔνετη-
ειας οὐχίων, περὶ αὐτὸν Βασιλέας λόγος διηγή-
σατο; οὐ πότε καὶ οἱ μάλιστα τῆς καθόλου κεφ-
τάτες δέκτης, δεκαεπέμπτης καὶ εἰκοσαεπέμ-
πτης τὸν βασιλεῖας στυλήσαντες, τὴν ἑορταῖς καὶ
πανηγύρεσι, Φαιδροτάταις τε θαλάσσαις καὶ ἐν-
φερούσαις, μὲν πάσης ἐνταξεώς διετέλουσαι-
σμένεστα δ' αὐτοῖς αἰσθατοδίκειας αὐξάσθους
καὶ οὐ μέτα δύσμερου ταχίστης τὸ δέκατον,
ἄρρως τῆς ταχείας ἡμέρας εἰρίνης μελαθύμενος,
πόλεμον διασπορὰν εἰσέρχοντα. Σπένδε δ' αὐτοῖς τῆς
τοιαῦτην κακίσεως δεύτερην ἔτερη πεπλήρωτο,
καὶ πάτετην ὅλην δέκτην νεώτερην γενούση, τὰ
πάλιν πορεύματα ανατέπεινος γαῖας καί
τα πρωτεστητὰ τῶν εἰερμένων Πηγον-
ύδων, οὐ φέρει δὴ κατά της διανοίας εἰς ἔκσα-
τον αὐτῷ παρεγγέλον, συντῷ μετ' αὐτοῖς δεύτε-
ρους τελιμηνέων, τὸν δημάρθη καὶ ιδιωτικὸν ἀ-
πολαμβάναντίον. Σπένδε δὲ ταῦθεν τῷ πέπειρο-
ν, καὶ διχῇ τὰ πάντα τῆς δέκτης διατείται.
περγυματὶ δὲ ἄλλοτέ πω γεγονός, μνήμην
επιδεδομένον. Ξενός δὲ τὸ πλεῖστον μεταξὺ^C
μνημένων, βασιλεὺς Κωνσταντίνῳ τὸν πάντα
βίον περιστατὴν τοῖς ιστορίοις ἐνικώτα-
σατο τε θείω λόγῳ ταχοσφιλέσαται διαθέ-
μενῷ. παῖδα γυνήσιον Κωνσταντίνον Αὐτοκρά-
τορα καὶ Σεβαστὸν αὐτῷ ἔστε καταληπτὸν. κονών
φυτεωνόμῳ τελευτὴ τὸν βίον πρώτος τε σὺ
τεοῖς ανηγορεύετο παρ' αὐτοῖς, ἀπόστος μὲν
ταῦτον, στον βασιλεῖαν αὐτὸν ὡφείλετο, τιμῆς
κέιμενός τοις δέκτης διατε-
λέσατο γένοντον. καὶ ταῦτα τοῖς πασὶ δέξιώτατον
καὶ εὐργελικωτάτον σφραγίδων ἔστον. τοῦτο
καὶ ήμέρη πολέμου μηδαμός Πηγονωνίτας,
ἀλλακταὶ οὐτοῦ θεοτεοῖς αἴσθατες καὶ
ανεπηρεάστες φυλάξας. καὶ μήτε τῶν ἐκκλη-
σιῶν τοὺς οἶκας καθελών, μηδὲ ἔτερην πικαστήν
ημέρη καινοργίσας, τέλος ἐνδόκιμον καὶ
τρισμακέσσον απειληφε τοῦ βίου. μόνος ἐπί-
της αὐτὸν βασιλεῖας ἐνμενῶς καὶ ἐπιδόξως ἐπί-
διαδόχῳ γυνήσιο παῖδι, πάντα σωφρονεσά-
το τε τὴν ἐντερεσάτω, τελευτήσας. τοτε παῖς
Κωνσταντίνῳ ἐντὶς δέκτημενῷ, βασιλεὺς
τελεώτατός τοις δεσμασθεντῶν στρατοπέ-
δῶν, καὶ ἐπὶ πολὺ τέτων περέτερην πρέσσην

Qq iii

bus, diuque antea ab omnium Imperatore Deo renuntiatus, paterna erga fidem nostram pietatis amulatorem se præsttit. Et hic quidem ejusmodi fuit. Posthac Licinius communis Imperatorum suffragio Imperator & Augustus declaratus est. Quod quidem Maximinus ægrè admodum tulit, qui haec tenus Cæsar duntaxat ab omnibus appellabatur. Hic ergo præ ceteris tyrannico ingenio prædictus, Augustus à semetipso renuntiatus est. Sub id tempus Maximianus quem post depositum Imperium iterum purpuram sumpsisse retulimus; cum adversus Constantinum infidias moliri deprehensus esset, fædissimo mortis genere interiit. Primusque hic fuit, cuius utpote intipii ac sceleratissimi hominis imagines omnes & statuæ ceteraque id genus monumenta quæ in honorem Imperatorum erigi solent, dejecta atque abolita sunt.

CAPUT XIV.

De moribus persecutorum.

Huc refer
Niceph.
l. 7. c. 21.

HUJUS filius Maxentius qui Romæ tyrannidem arripuit, principio quidem fidei nostræ professionem simulavit, ut in eo morém gereret blandiaturq; populo Romano. Itaque subditis suis præcepit, ut à persecutione Christianorum desisterent; sicutam scilicet pietatis speciem præ se ferens, utq; benignior multò atq; humanior superioribus Principibus videretur. Verum progressu temporis haudquaquam talem se rebus ipsis præsttit, qualis futurus sperabatur. Quin contra ad omnia scelera & flagitia æstu quodam mentis abruptus, nullum impietatis aut libidinis genus prætermisit. Nam & adulteria & cujusquemodi stupra perpetrabat. Cumque uxores legitimas à viris per divorcium abstraxisset, ipse cum omni fœditate & ignominia eis illudens, denudo ad maritos easdem remittebat. Neque vero viles duntaxat & obscuros homines hujusmodi injuriis afficeret studebat, sed illos præcipue qui in Senatu Romano principem locum obtinebant; eminentissimo cuiq; maximè insultans. Proinde tam plebeji omnes quam Magistratus, tam obscuri quam nobiles, cum reformidantes, gravissima tyrannie opprimebantur. Ac tametsi quietè agerent & tyrannidem patienter tolerarent, ne sic tamen vitare poterant cruentam tyranni atrocitatem. Denique quodam die levissimam ob causam,

A *αὐτὸς οὐ παμπανέως Θεος αὐτογορθεῖσι, οὐ λατεῖ ἐαυτὸν τῆς πατερικῆς φει τονισθεῖσην λόγον εὐσεβίας καλεσήσας. καὶ δέ τοι τοιεστός. Λικίνιος ἦ Πάπι τάποις τῷ κατανομήσας τῷ περιεπεντων Αὐτοκράτορι. Σεργίους ἀναπέφλεγε. ταῦτα Μαξιμινον δενούσι λύπει, μόνον Καισαραν πάντα εἰσεποτε χειμανίζονται οἱ δὲ διὰ σωτά μάλιστα ραννικός αὐτον, πάντας εἴσαπάσας ἐαυτῷ τῷ αἷμα, Σεβαστὸς ἥ, αὐτὸς οὐφέτει γεγονός εἴπει τῷ Κωνσταντίῳ μηχανὴν θανάτου συρριπτῶν αἰλαγός οὐ μή τὸν διόθεσιν ἐπιτηροῦσαν λαμψύος, αἰχίσω κατερέφει θανάτῳ πολεμεῖσθαι τάπεις επιπλέοντας πάντας εἴπεις ηραφάς, αὐδημαστον καὶ στασιαῖτα εἰπεῖς αὐθέσει νενόμιμα, οὐτοις καὶ δυσεβεστάτα καθήσουσι.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ τηρίπει τὸν εὐσεβεῖσθαι.

TOÚTE παῖς Μαξένιος ὁ τινὰς ἔπι μης τυρεννίδα συντομόριος, δηρυφτὸς μητὸν κατὰ ήμας πίστιν ἐπέσπει καὶ κολακεῖα ἐδήμος Ρωμαίων κατηπεγνυτος. ταῦτη τε τοῖς θωπούσι τὸν καὶ ξεποιηταῖς αἵτιναι διωγμὸν, εὐσεβεῖσθαι μορφαῖσιν, καὶ ὡς αὖ δεξιός καὶ πολὺ πολεμάτης ποστέρες φανεῖς καὶ μηδὲ μηδαμηπλητηρούσι τοιεστός. Εἳσγοις αὐτοπέφλεγε πάσας δὲ ανοσηγίας δικείλας, εὐδεῖος, πιλαρίας εἴγον καὶ αἰκολασίας ποστέρες πολεμίας τε καὶ παντίας ἐπιτελον θεορηταῖς διαδυγόντοις γέτοι τῷ αὐδρῶν τὰς καὶ παγαμετάς, ταῦτας σινερίζων, αἴτιοτάται αὐδράσιν αἴτιοις αἰτέπεταις εἴ ταῦτα πολιορκίας εἰδοφανέσιν εἴχερεν ἐπετεῖδειν, αἴτιοις δὲ μάλιστα τῷ πάπετωτας Ρωμαίων συγκλήτης βελτίς αἰτενικερδόμων ἐμπαγνῶν τοῖς ἔξοχωλάτοις. οἱ πάντες δὲ αὐτοταπεπικρήτες δῆμοις καὶ δέρχοντες, ἔνδοξοι τοιούτοις διερχοντας δεινῇ κατετεύχονται τυρεννίδα. καὶ ἡρεμεύντων καὶ τινὶ πικρον θεορηταῖς διαδυγόνταις, αἴτιοι παλαιγνήσις ὅμως ἥ, τὸ γραπτόν φαντος αἴτιοτης. Εἶπε σμικρᾶ γένενδη ποτε πέτρας, τὸν δῆμον εἰς φόνον τοῖς αἱματοφόροι φέρεις εἰκόδωτοι καὶ ἐκτενέσμεναται